

POLSKIE CENTRUM AKREDYTACJI

AKREDYTACJA JEDNOSTEK CERTYFIKUJĄCYCH WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE DAC-08

*Wydanie 5
Warszawa, 9.09.2011. r.*

Spis treści

1	Wprowadzenie	3
2	Ogólne zasady udzielania i utrzymywania akredytacji jednostek certyfikujących	3
3	Szczegółowe zasady udzielania i utrzymywania akredytacji jednostek certyfikujących ..	3
3.1	Jednostki certyfikujące wyroby	3
3.1.1	Wymagania akredytacyjne	3
3.1.2	Programy i systemy certyfikacji wyrobów	4
3.1.3	Możliwości badawcze	4
3.1.4	Zakres akredytacji	4
3.1.5	Zasady prowadzenia oceny jednostek certyfikujących wyroby w procesach akredytacji i nadzoru	5
3.1.5.1	Proces akredytacji	5
3.1.5.2	Nadzór planowany i ponowna ocena	6
3.1.5.3	Rozszerzanie zakresu akredytacji	7
3.1.5.4	Szczegółowe warunki zawieszania, cofania lub ograniczania akredytacji ...	7
3.2	Jednostki certyfikujące systemy zarządzania	8
3.2.1	Wymagania akredytacyjne	8
3.2.2	Ustalanie czasu trwania auditów	8
3.2.3	Zakres akredytacji	8
3.2.4	Zasady prowadzenia oceny jednostek certyfikujących systemy zarządzania w procesach akredytacji i nadzoru	9
3.2.4.1	Proces akredytacji	9
3.2.4.2	Nadzór planowany i ponowna ocena	10
3.2.4.3	Rozszerzanie zakresu akredytacji	10
3.2.4.4	Szczegółowe warunki zawieszania, cofania lub ograniczania akredytacji .	11
3.3	Jednostki certyfikujące osoby	11
3.3.1	Wymagania akredytacyjne	11
3.3.2	Zakres akredytacji	11
3.3.3	Zasady prowadzenia oceny jednostek certyfikujących osoby w procesach akredytacji i nadzoru	11
3.3.3.1	Proces akredytacji	11
3.3.3.2	Nadzór planowany i ponowna ocena	12
3.3.3.3	Rozszerzanie zakresu akredytacji	12
3.3.3.4	Szczegółowe warunki zawieszania, cofania lub ograniczania akredytacji .	13
4	Dokumenty związane	13
5	Postanowienia końcowe	13
6	Załączniki	13

1 Wprowadzenie

Polskie Centrum Akredytacji podczas prowadzenia ocen jednostek certyfikujących postępuje zgodnie z ogólnymi zasadami podanymi w dokumencie DA-01 *Opis systemu akredytacji* oraz zasadami określonymi poniżej.

2 Ogólne zasady udzielania i utrzymywania akredytacji jednostek certyfikujących

Warunkiem udzielenia akredytacji jednostce certyfikującej i jej utrzymywania jest spełnienie wszystkich **właściwych** wymagań akredytacyjnych określonych w niniejszym dokumencie oraz przeprowadzenie lub nadzorowanie przez jednostkę certyfikującą co najmniej jednego procesu certyfikacji w danym programie certyfikacji.

W przypadku, gdy w danym cyklu akredytacji jednostka nie przeprowadziła lub nie nadzorowała **żadnej certyfikacji** w danym programie, akredytacja w tym zakresie zostaje ograniczona z końcem tego cyklu akredytacji.

W odniesieniu do jednostek certyfikujących wyroby za wystarczający warunek utrzymania akredytacji **w danym programie certyfikacji** PCA może uznać procesy oceny zgodności wyrobów prowadzone przez jednostkę w obszarze regulowanym prawnie na podstawie wymagań dokumentów normatywnych objętych zakresem akredytacji.

3 Szczegółowe zasady udzielania i utrzymywania akredytacji jednostek certyfikujących

3.1 Jednostki certyfikujące wyroby

3.1.1 Wymagania akredytacyjne

- **PN-EN 45011:2000 Wymagania ogólne dotyczące jednostek prowadzących systemy certyfikacji wyrobów;**
- IAF GD 5:2006 Wytyczne IAF do stosowania przewodnika ISO/IEC Guide 65:1996 (idt. z PN-EN 45011:2000);
- DA-06 Polityka Polskiego Centrum Akredytacji dotycząca zapewnienia spójności pomiarowej;
- PN-ISO/IEC 17030:2009 Ocena zgodności – Wymagania ogólne dotyczące znaków zgodności strony trzeciej;
- Przewodnik PKN-ISO/IEC Guide 28:2006 Ocena zgodności – Wytyczne dotyczące systemu certyfikacji wyrobów przez stronę trzecią;
- Przewodnik PKN-ISO/IEC Guide 53:2007 Ocena zgodności – Wytyczne do stosowania systemu zarządzania jakością organizacji w certyfikacji wyrobów;
- Przewodnik PKN-ISO/IEC Guide 67:2007 Ocena zgodności. Podstawy certyfikacji wyrobu;
- **ISO/IEC 17007:2009 Conformity assessment - Guidance for drafting normative documents suitable for use for conformity assessment¹**

Specyficzne programy akredytacji:

- DAC-06 Program akredytacji jednostek certyfikujących produkty tradycyjne i regionalne w odniesieniu do wymagań normy PN-EN 45011:2000;
- DAC-11 Program akredytacji jednostek certyfikujących zakładową kontrolę produkcji;
- DAC-13 Program akredytacji jednostek certyfikujących podmioty działające w zakresie rolnictwa ekologicznego w odniesieniu do wymagań normy PN-EN 45011:2000;

---

¹ PCA zaleca stosowanie wytycznych ISO/IEC 17007. Po opublikowaniu w języku polskim norma będzie stosowana ona w ocenach jednostek.

- DAC-14 Program akredytacji jednostek certyfikujących podmioty świadczące usługi w zakresie ochrony przeciwpożarowej w odniesieniu do wymagań normy PN-EN 45011:2000;
- DAC-16 Program akredytacji jednostek badających i opiniujących sprawozdania przedsiębiorstw energetycznych występujących o uzyskanie świadectw pochodzenia z kogeneracji wg normy PN-EN 45011;
- DAC-18 Program akredytacji jednostek certyfikujących gospodarkę leśną i łańcuch dostaw w systemie PEFC.

3.1.2 Programy i systemy certyfikacji wyrobów

Jednostka powinna określić dla każdego akredytowanego programu certyfikacji wyrobów system certyfikacji zgodnie z przewodnikiem PKN-ISO/IEC Guide 67.

Program certyfikacji powinien co najmniej:

- a) identyfikować grupę lub grupy wyrobów, których dotyczy;
- b) identyfikować i opisywać przyjęty system certyfikacji;
- c) identyfikować jednoznacznie dokumenty normatywne stanowiące podstawę certyfikacji.

3.1.3 Możliwości badawcze

Warunkiem udzielenia akredytacji jednostce certyfikującej wyroby oraz jej utrzymywania jest posiadanie przez nią możliwości badawczych we wnioskowanym lub akredytowanym zakresie, o ile w przyjętym przez jednostkę systemie certyfikacji występują badania laboratoryjne.

Za posiadanie możliwości badawczych uważa się **spełnienie przynajmniej jednego z poniższych warunków:**

- a) posiadanie przez jednostkę własnego, akredytowanego laboratorium;
- b) podpisany przez jednostkę kontrakt (lub inny dokument prawny) o współpracy z akredytowanym lub upoważnionym na mocy właściwego przepisu prawnego (w odpowiednim zakresie) laboratorium, zgodnie z danym programem certyfikacji;
- c) posiadanie przez jednostkę uznanego przez nią laboratorium własnego lub zewnętrznego. W tym przypadku jednostka certyfikująca powinna wykazać kompetencje takiego laboratorium zgodne z wymaganiami PN-EN ISO/IEC 17025, w zakresie niezbędnym dla danego programu certyfikacji, np. poprzez udokumentowaną ocenę kompetencji laboratorium przeprowadzoną przez wykwalifikowany personel zgodnie z odpowiednimi procedurami, obejmującą ocenę początkową kompetencji i bieżące monitorowanie funkcjonowania laboratorium. **Jeżeli dowód dostarczony przez jednostkę certyfikującą nie daje zaufania do działalności badawczej, PCA zastrzega sobie prawo do przeprowadzenia dodatkowej oceny w miejscu prowadzenia badań;**
- d) podpisany przez jednostkę kontrakt (lub inny dokument prawny) o współpracy z laboratorium producenta, pod warunkiem, że przedstawiony do akredytacji program certyfikacji przewiduje taką możliwość i określa warunki wykorzystywania takiego laboratorium, z zachowaniem zasady podanej w punkcie b) lub c).

3.1.4 Zakres akredytacji

Zakres akredytacji wyszczególnia usługi świadczone przez akredytowaną jednostkę w danym programie certyfikacji, dla których PCA potwierdziło kompetencje.

W zakresie akredytacji jednostki certyfikującej wyroby, usługi lub procesy podaje się:

- a) nazwę wyrobu lub grupy wyrobów, wg Załącznika nr 1 (Część B) do niniejszego dokumentu lub nazwę usługi lub procesu;
- b) system certyfikacji wg przewodnika PKN-ISO/IEC Guide 67:2007;
- c) oznaczenia (akronimy) **i/lub tytuły** programów certyfikacji;

- d) identyfikację dokumentu normatywnego zawierającego wymagania; datowanego **lub niedatowanego**.

Niedatowane wydanie dokumentu normatywnego w zakresie akredytacji oznacza jego ostatnie wydanie, włącznie ze zmianami i poprawkami, a w przypadku norm zharmonizowanych oznacza aktualne i wcześniejsze wydania tych norm.

W przypadku objęcia zakresem akredytacji niedatowanych wydań dokumentów normatywnych, zawierających wymagania jednostka certyfikująca powinna:

- **sprawować skuteczny nadzór nad dokumentami normatywnymi,**
  - **wdrożyć procedury walidacji lub potwierdzania możliwości prowadzenia certyfikacji w odniesieniu do zmian wprowadzonych w dokumencie normatywnym lub nowego wydania tego dokumentu;**
  - **prowadzić i udostępniać na każde żądanie PCA aktualny wykaz wydań dokumentów normatywnych.**
- e) identyfikację ICS dla wyrobu lub grupy wyrobów lub identyfikację PKD/EKD/NACE dla usługi lub procesu;
- f) zakres potwierdzanych cech, o ile zachodzi taka konieczność.

PCA wymaga stosowania terminologii i symboli identyfikacyjnych dla wyrobów lub grup wyrobów zaczerpniętych z ICS², zgodnie z Załącznikiem nr 1 (Część B) do niniejszego dokumentu.

Dokumentami normatywnymi, przywoływanymi w zakresach, zawierającymi wymagania są:

1. polskie, regionalne i międzynarodowe normy **lub ich opublikowane i datowane projekty;**
2. normy zagraniczne publikowane przez krajowe jednostki normalizacyjne państw członkowskich International Standard Organization (ISO);
3. polskie i unijne przepisy prawne
4. kodeksy postępowania;
5. międzynarodowe i krajowe aprobaty i specyfikacje techniczne;
6. kryteria własne jednostki opracowane z uwzględnieniem **wymagań normy ISO/IEC 17007:2009.**

W zakresach akredytacji nie umieszcza się dokumentów normatywnych dotyczących badań, jeżeli nie zawierają wymagań, w stosunku do których potwierdza się zgodność.

W przypadku stosowania normy PN-EN 45011 jako dokumentu kryterialnego dla jednostek prowadzących ocenę zgodności w obszarze regulowanym prawnie, a nie objętych systemami wg Przewodnika PKN-ISO/IEC Guide 67:2007, stosuje się system wymieniony w takim dokumencie prawnym lub innym odpowiednim dokumencie kryterialnym.

Zakresy akredytacji jednostek certyfikujących według programów akredytacji przedstawionych w dokumentach: DAC-06, DAC-11, DAC-13, DAC-14, DAC-16, DAC-18 oraz *BRC Global Standard – Food* określa się w sposób podany w tych dokumentach.

3.1.5 Zasady prowadzenia oceny jednostek certyfikujących wyroby w procesach akredytacji i nadzoru

3.1.5.1 Proces akredytacji

Jednostka, składając wniosek o akredytację, przedstawia dodatkowo wypełniony formularz FAC-01 z wymienionymi w nim załącznikami.

Jednostka powinna przeprowadzić przegląd dokumentacji wdrożonego systemu zarządzania na zgodność z wymaganiami akredytacyjnymi (FAC-07).

² Międzynarodowa Klasyfikacja Norm (International Classification for Standards - ICS) opublikowana na stronie internetowej Polskiego Komitetu Normalizacyjnego www.pkn.pl

Warunkiem ubiegania się o akredytację na certyfikację wyrobów w danym obszarze technicznym, wymienionym w formularzu FAC-01, jest przeprowadzenie co najmniej jednego procesu certyfikacji w zgłaszanym obszarze, chyba że w stosownym programie akredytacji określono inaczej.

Ocena jednostki certyfikującej wyroby w procesie akredytacji składa się z:

przeglądu dokumentacji jednostki;

oceny na miejscu tj. w siedzibie jednostki certyfikującej i we wszystkich jej oddziałach, filiach, itp. (o ile są) **w których prowadzona jest kluczowa działalność**. W procesach akredytacji PCA ocenia na miejscu system zarządzania jednostki oraz prowadzone procesy certyfikacji na podstawie zapisów z ich przebiegu;

obserwacji ocen prowadzonych przez jednostkę u jej klientów, w tym co najmniej:

- w przypadku jednostek certyfikujących wyroby – obserwacji oceny jednego procesu produkcyjnego lub systemu jakości dla grupy wyrobów podobnych pod względem technicznym lub użytkowym (pod warunkiem, że ten element występuje w danym programie certyfikacji);
- w przypadku jednostek certyfikujących usługi lub procesy – obserwacji oceny jednej usługi lub jednego procesu;
- jednego posiedzenia struktury gwarantującej bezstronność lub komitetu technicznego w przypadku, gdy w programach certyfikacji nie występuje ocena procesu produkcyjnego lub systemu jakości wyrobów, ocena usługi lub ocena procesu.

W wypadku prowadzenia przez jednostkę działalności kluczowych w różnych lokalizacjach, PCA prowadzi ww. obserwacje z zachowaniem zasady co najmniej jednej obserwacji dla danej lokalizacji.

3.1.5.2 Nadzór planowany i ponowna ocena

W nadzorze planowanym oraz przy ponownej ocenie, oprócz ocen na miejscu, PCA prowadzi obserwacje, które mogą dotyczyć oceny procesu produkcyjnego lub systemu jakości, oceny usługi lub oceny procesu u klienta jednostki jak również posiedzeń struktury zapewniającej bezstronność działania jednostki bądź komitetu technicznego.

W przypadku, gdy w programach certyfikacji nie występuje ocena procesu produkcyjnego lub systemu jakości, PCA prowadzi obserwację co najmniej jednego posiedzenia struktury gwarantującej bezstronność lub posiedzenia komitetu technicznego w każdym cyklu akredytacji.

W nadzorze planowanym oraz przy ponownej ocenie w jednostkach certyfikujących wyroby prowadzących działalność kluczową w różnych lokalizacjach PCA prowadzi każdą ocenę w siedzibie oraz na próbie w wybranych lokalizacjach. Lokalizacje wybiera się losowo w ten sposób, żeby w trakcie całego cyklu akredytacji, włącznie z ponowną oceną:

- liczba ocenianych za każdym razem lokalizacji była możliwie taka sama;
- zostały ocenione wszystkie lokalizacje;
- przeprowadzono obserwacje działalności u klienta jednostki prowadzonej w ramach każdej lokalizacji.

Począwszy od 2. cyklu akredytacji w trakcie danego cyklu akredytacji, włącznie z ponowną oceną, PCA obserwuje co najmniej dwie oceny procesu produkcyjnego **lub systemu jakości, usług lub procesów** u certyfikowanych klientów jednostki, w miarę możliwości w różnych programach certyfikacji i/lub grupach wyrobów **oraz w wybranych lokalizacjach, jeśli występują**.

W nadzorze planowanym i w trakcie ponownej oceny PCA ocenia na miejscu system zarządzania jednostki oraz prowadzone przez nią procesy certyfikacji, kierując się, w miarę możliwości, zasadą wyboru procesów spośród przeprowadzonych od poprzedniej oceny

PCA. Zakres oceny obejmuje aktualny zakres akredytacji lub projekt zmiany zakresu dostarczony do PCA przed oceną.

3.1.5.3 Rozszerzanie zakresu akredytacji

Rozszerzenie zakresu akredytacji jednostki certyfikującej wyroby dotyczy:

- nowego systemu lub programu certyfikacji;
- innej grupy wyrobów (identyfikowanej w sposób określony w punkcie 3.1.4);
- certyfikacji według innego dokumentu normatywnego.

PCA może przeprowadzić ocenę na podstawie przeglądu dokumentacji dostarczonej przez jednostkę w przypadku, gdy jednostka certyfikująca posiada akredytację na dany program certyfikacji dla danej grupy wyrobów i wnioskuje o rozszerzenie zakresu akredytacji :

- w tym samym programie dla innej grupy wyrobów,
- w tym samym programie, dla tej samej grupy wyrobów o inne dokumenty normatywne.

Jednostka powinna dostarczyć do PCA co najmniej udokumentowane dowody na posiadanie:

- kompetentnego personelu do prowadzenia ocen, spełniającego kryteria kwalifikacyjne jednostki,
- możliwości badawczych w zakresie wnioskowanego rozszerzenia zakresu akredytacji.

W przypadku wnioskowania o rozszerzenie zakresu akredytacji o nowy program dla danej grupy wyrobów, PCA dokonuje pełnej oceny kompetencji jednostki, w tym oceny na miejscu i obserwacji jej działalności u klienta (jeżeli występuje).

Powyższe ustalenia nie dotyczą jednostek certyfikujących wyroby wg programów certyfikacji regulowanych prawnie, w których są stosowane inne systemy niż określone w przewodniku PKN-ISO/IEC Guide 67.

Zmiany wydania dokumentu normatywnego lub jego zastąpienie nowym dokumentem, nie powodujące zmian w wymaganiach dla danej grupy wyrobów, nie jest z punktu widzenia PCA, rozszerzeniem zakresu akredytacji, lecz jego uaktualnieniem.

3.1.5.4 Szczegółowe warunki zawieszania, cofania lub ograniczania akredytacji

Zawieszenie akredytacji w części zakresu, oprócz zasad określonych w dokumencie DA-01, następuje w przypadku utraty kompetencji jednostki do prowadzenia certyfikacji wyrobów według danego programu certyfikacji i/lub dla danej grupy wyrobów identyfikowanej w sposób określony w punkcie 3.1.4, lub według danego dokumentu normatywnego, bez względu na powód.

Wznowienie akredytacji po zawieszeniu następuje po spełnieniu przez jednostkę, w wyznaczonym przez PCA terminie, warunków postawionych przy zawieszeniu oraz, jeśli to właściwe, po przedstawieniu dowodów na przeprowadzenie procesu certyfikacji w zawieszonyj części zakresu. W przeciwnym przypadku PCA ogranicza zakres akredytacji w zawieszonyj części.

Gdy w danym cyklu akredytacji jednostka nie przeprowadziła procesu certyfikacji i podczas ponownej oceny nie nadzoruje żadnego certyfikatu w danym programie certyfikacji i/lub dla danej grupy wyrobów identyfikowanej w sposób określony w punkcie 3.1.4, lub według danego dokumentu normatywnego, akredytacja w tym zakresie zostaje ograniczona z końcem tego cyklu akredytacji.

3.2 Jednostki certyfikujące systemy zarządzania

3.2.1 Wymagania akredytacyjne

- PN-EN ISO/IEC 17021:2007 Ocena zgodności. Wymagania dla jednostek prowadzących auditowanie i certyfikację systemów zarządzania;
- PN-EN ISO/IEC 27006:2009 Technika informatyczna - Techniki bezpieczeństwa – Wymagania dla jednostek prowadzących audit i certyfikację systemów zarządzania bezpieczeństwem informacji (dotyczy jednostek certyfikujących ISMS);
- PKN-ISO/TS 22003:2007 Systemy zarządzania bezpieczeństwem żywności - Wymagania dla jednostek prowadzących audit i certyfikację systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności (dotyczy jednostek certyfikujących FSMS);
- IAF MD 1:2007 Dokument obowiązkowy IAF dotyczący zasad próbkowania w procesach certyfikacji organizacji wielooddziałowych;
- IAF MD 2:2007 Dokument obowiązkowy IAF dotyczący przenoszenia akredytowanej certyfikacji systemów zarządzania;
- IAF MD 5:2009 Dokument obowiązkowy IAF dotyczący ustalania czasu trwania auditów QMS i EMS;
- IAF MD 9:2011 Dokument obowiązkowy IAF dotyczący stosowania normy ISO/IEC 17021 w odniesieniu do systemów zarządzania jakością dla wyrobów medycznych (ISO 13485);
- EA-3/11:2009 Systemy zarządzania bezpieczeństwem żywności (FSMS). Zakres akredytacji;
- EA-6/02 Wytyczne EA odnośnie stosowania EN 45011 i ISO/IEC 17021 w odniesieniu do certyfikacji według normy EN ISO 3834;
- EA-7/04 Zgodność z prawem jako część akredytowanej certyfikacji w odniesieniu do ISO 14001:2004;
- EA-7/05 Wytyczne EA dotyczące stosowania normy ISO/IEC 17021:2006 w auditach połączonych;
- DAC-07 Program akredytacji jednostek certyfikujących systemy zarządzania bezpieczeństwem informacji (ISMS);
- DAC-18 Program akredytacji jednostek certyfikujących gospodarkę leśną i łańcuch dostaw w systemie PEFC;
- DA-06 Polityka Polskiego Centrum Akredytacji dotycząca zapewnienia spójności pomiarowej;
- DA-07 Polityka Polskiego Centrum Akredytacji dotycząca akredytacji transgranicznej;
- PN-EN ISO 19011:2003 Wytyczne dotyczące auditowania systemów zarządzania jakością i/lub zarządzania środowiskowego.

3.2.2 Ustalanie czasu trwania auditów

Jednostka certyfikująca systemy zarządzania przy ustalaniu czasu trwania auditów powinna stosować zasady podane w dokumencie IAF MD 5. Maksymalna redukcja czasu trwania auditów prowadzonych przez jednostki uwzględniająca czynniki zmniejszające, w tym wynikające z przeprowadzania auditu połączonych nie może być większa niż 30 %, o których mowa w dokumencie IAF MD 5.

3.2.3 Zakres akredytacji

Zakres akredytacji wyszczególnia usługi świadczone przez akredytowaną jednostkę, dla których PCA potwierdziło kompetencje. W zakresie akredytacji jednostki certyfikującej systemy zarządzania określa się:

- **programy i dokumenty normatywne stanowiące podstawę certyfikacji systemów zarządzania.** W odniesieniu do programu certyfikacji: QMS, EMS i BHP, wskazanie rodzajów działalności gospodarczej (sektorów) identyfikowanych według kodu EA/NACE/PKD³, uszczegółowionych wg określonej grupy lub klasy działalności produkcyjnej lub usługowej, w których jednostka prowadzi certyfikację w układzie przedstawionym w formularzu FAC-02, w odniesieniu do każdego z ww. programów. W zależności od konkretnego przypadku, PCA określa zakres w odniesieniu do oznaczeń literowych kodu EA/NACE/PKD, w razie potrzeby precyzując go z dokładnością do działów i grup. W odniesieniu do programu certyfikacji: ISMS, QMS w sektorze medycznym, QMS w spawalnictwie **oraz PEFC** określenie zakresu akredytacji następuje wg klasyfikacji podanej w formularzu FAC-02, w odniesieniu do każdego z ww. programów. W odniesieniu do programu certyfikacji FSMS określenie zakresu akredytacji następuje w oparciu o zasady podane w dokumencie EA-3/11:2009.
- **lokalizacje, w których jednostka prowadzi kluczową działalność;**
- **kraje, w których jednostka może świadczyć akredytowaną certyfikację systemów zarządzania.**

3.2.4 Zasady prowadzenia oceny jednostek certyfikujących systemy zarządzania w procesach akredytacji i nadzoru

3.2.4.1 Proces akredytacji

Jednostka, składając wniosek o akredytację, przedstawia dodatkowo wypełniony formularz FAC-02 z wymienionymi w nim załącznikami.

Jednostka powinna przeprowadzić przegląd dokumentacji wdrożonego systemu zarządzania na zgodność z wymaganiami akredytacyjnymi (FAC-06).

Warunkiem ubiegania się o akredytację na certyfikację organizacji w danym obszarze technicznym, wymienionym w formularzu FAC-02, jest przeprowadzenie co najmniej jednego procesu certyfikacji w organizacji prowadzącej działalność w danym sektorze.

Ocena jednostki certyfikującej systemy zarządzania w procesie akredytacji składa się z:

- **przeglądu dokumentacji;**
- **oceny na miejscu** tj. w siedzibie jednostki certyfikującej i we wszystkich jej oddziałach, filiach, itp. (o ile są) **w których prowadzona jest działalność kluczowa.** W procesach akredytacji, PCA ocenia na miejscu system zarządzania jednostki oraz przeprowadzone procesy certyfikacji na podstawie zapisów z ich przebiegu;
- **obserwacji** auditów prowadzonych przez jednostkę u jej klientów. Liczba auditów obserwowanych zależy od liczby programów certyfikacji. Dla każdego programu certyfikacji, PCA obserwuje co najmniej jeden **dwuetapowy** audit w procesie certyfikacji **oraz jeśli konieczne są kolejne obserwacje, audyty dla ponownej certyfikacji lub w nadzorze nad udzieloną certyfikacją.** Jeżeli wniosek dotyczy niżej wymienionych sektorów o szczególnym zagrożeniu, PCA obserwuje audit w każdym z tych sektorów.

Przy wyborze auditów do obserwacji **w poszczególnych** programach PCA kieruje się zasadą wyboru sektorów o szczególnym zagrożeniu dla bezpieczeństwa ludzi, środowiska naturalnego i środowiska pracy. Za sektory o szczególnym zagrożeniu PCA uznaje **działalności objęte kodami NACE/PKD:**

- **w programie QMS, EMS, BHP: 05, 06, 07, 08, 09, 10, 11, 12, 19, 20, 21, 24.46, 30.3, 33.16, 35.1, 35.2, 35.3, 36, 37, 38.1, 38.2, 38.3, 39, 41, 42, 43, 86, 87, 88;**
- **w programie ISMS: 63.9, 64, 65, 66, 62, 63.1, 84, 86.1, 86.2.**

Przy wyborze auditów do obserwacji w pozostałych programach certyfikacji, PCA kieruje się zasadą wyboru dziedzin o szczególnym zagrożeniu dla bezpieczeństwa ludzi (FSMS) i klientów jednostek (pozostałe programy certyfikacji).

³ PKD 2007/ NACE Rev. 2

W przypadku, gdy jednostka prowadzi działalność certyfikacyjną poza granicami Polski PCA stosuje zasady i wymagania podane w dokumencie DA-07.

3.2.4.2 Nadzór planowany i ponowna ocena

W nadzorze planowanym oraz przy ponownej ocenie, oprócz ocen na miejscu, PCA prowadzi obserwacje, które mogą dotyczyć auditów prowadzonych przez jednostkę u jej klientów, jak również posiedzeń komitetu chroniącego bezstronność.

W jednostkach certyfikujących posiadających lokalizacje, w których prowadzona jest kluczowa działalność, PCA prowadzi każdą ocenę w siedzibie oraz na próbcie w wybranych lokalizacjach. Lokalizacje wybiera się losowo w ten sposób, żeby w trakcie cyklu akredytacji, włącznie z ponowną oceną:

- liczba ocenianych za każdym razem lokalizacji była możliwie taka sama;
- zostały ocenione wszystkie lokalizacje.

W trakcie całego cyklu akredytacji, włącznie z ponowną oceną, PCA obserwuje w ramach każdego programu certyfikacji co najmniej jeden audit prowadzony przez jednostkę z uwzględnieniem warunku, że każdy planowany nadzór obejmuje co najmniej 1 obserwację oraz jest prowadzony, w miarę możliwości, w innym sektorze (z uwzględnieniem sektorów o szczególnym zagrożeniu opisanych w punkcie 3.2.4.1).

Obserwacja auditu może dotyczyć jego części.

Obserwacja auditu prowadzonego przez jednostkę jednocześnie według kilku programów certyfikacji traktowana jest jak obserwacja w zakresie tych programów.

W nadzorze planowanym i w trakcie ponownej oceny, PCA ocenia na miejscu system zarządzania jednostki oraz prowadzone przez nią procesy certyfikacji na podstawie zapisów z ich przebiegu i rozmów z auditorami, kierując się, w miarę możliwości, zasadą wyboru procesów spośród przeprowadzonych w okresie od poprzedniej oceny przez PCA.

3.2.4.3 Rozszerzanie zakresu akredytacji

Rozszerzanie zakresu akredytacji jednostki certyfikującej systemu zarządzania dotyczy:

- nowego programu certyfikacji;
- innego sektora, identyfikowanego kodem EA/NACE/PKD lub klasyfikacją podaną w formularzu FAC-02.

W przypadku, gdy jednostka certyfikująca posiada akredytację na dany program certyfikacji dla danych sektorów i wnioskuje o rozszerzenie zakresu akredytacji na ten sam program certyfikacji dla innych sektorów, wówczas PCA dokonuje oceny na podstawie przeglądu dokumentacji dostarczonej przez jednostkę i dotyczącej, co najmniej:

- udokumentowanych dowodów na posiadanie kompetentnych auditorów i ekspertów do prowadzenia ocen w danym sektorze, spełniających kryteria kwalifikacji sektorowej jednostki;
- decyzji jednostki o wydaniu certyfikatu dla organizacji prowadzącej działalność w danym (nowym) sektorze, identyfikowanym kodem EA/NACE/PKD lub klasyfikacją podaną w formularzu FAC-02.

Jeżeli wniosek dotyczy sektorów o szczególnym zagrożeniu, PCA obserwuje audyty w każdym z tych sektorów zgodnie z punktem 3.2.4.1.

W przypadku, gdy jednostka posiada akredytację na jeden program certyfikacji i wnioskuje o rozszerzenie zakresu akredytacji na inny program certyfikacji, wówczas PCA dokonuje pełnej oceny kompetencji jednostki, w tym oceny na miejscu, obejmującej, między innymi:

- ocenę procesu wprowadzenia nowego programu certyfikacji do oferty jednostki;
- obserwację jej działalności, zgodnie z punktem 3.2.4.1.

3.2.4.4 Szczegółowe warunki zawieszania, cofania lub ograniczania akredytacji

Zawieszenie akredytacji w części zakresu, oprócz zasad określonych w dokumencie DA-01 następuje w przypadku utraty kompetencji jednostki do prowadzenia certyfikacji według danego programu lub w danym sektorze, identyfikowanym kodem EA/NACE/PKD lub klasyfikacją podaną w formularzu FAC-02, bez względu na powód (np. utrata możliwości prowadzenia procesów certyfikacji zgodnie z posiadanym zakresem akredytacji ze względu na brak odpowiedniego personelu auditującego).

Wznowienie akredytacji po zawieszeniu następuje po spełnieniu przez jednostkę, w wyznaczonym przez PCA terminie, warunków postawionych przy zawieszeniu oraz, jeśli to właściwe, po przedstawieniu dowodów na przeprowadzenie procesu certyfikacji w zawieszanej części zakresu. W przeciwnym przypadku PCA ogranicza zakres akredytacji w zawieszanej części.

Gdy w danym cyklu akredytacji jednostka nie przeprowadziła i nie nadzorowała żadnego procesu certyfikacji w danym programie certyfikacji lub w odniesieniu do podmiotów działających w danym sektorze identyfikowanym kodem EA/NACE/PKD lub klasyfikacją podaną w formularzu FAC-02, akredytacja w tym zakresie zostaje ograniczona z końcem tego cyklu akredytacji.

3.3 Jednostki certyfikujące osoby

3.3.1 Wymagania akredytacyjne

- **PN-EN ISO/IEC 17024:2004 Ocena zgodności. Ogólne wymagania dotyczące jednostek certyfikujących osoby;**
- IAF GD 24:2009 Wytyczne dotyczące stosowania ISO/IEC 17024:2003 (idt. z PN-EN ISO/IEC 17024:2004);
- DA-06 Polityka Polskiego Centrum Akredytacji dotycząca zapewnienia spójności pomiarowej - jeśli dotyczy.

Specyficzny program akredytacji:

- DAC-12 Kryteria działania jednostek certyfikujących rzeczoznawców samochodowych.

3.3.2 Zakres akredytacji

Zakres akredytacji wyszczególnia usługi świadczone przez akredytowaną jednostkę, dla których PCA potwierdziło kompetencje.

W zakresie akredytacji podaje się:

- **rodzaj certyfikowanych osób;**
- **nazwę programu certyfikacji;**
- poziomy kompetencji określone w programie certyfikacji i/lub kategorie osób, jeśli ma to zastosowanie,
- **w przypadku personelu badań nieniszczących - metody, stopnie kwalifikacji oraz sektory wyrobu lub sektory przemysłowe;**
- identyfikację dokumentu normatywnego stanowiącego podstawę certyfikacji, dotyczącego kompetencji osób.

3.3.3 Zasady prowadzenia oceny jednostek certyfikujących osoby w procesach akredytacji i nadzoru

3.3.3.1 Proces akredytacji

Jednostka, składając wniosek o akredytację, przedstawia dodatkowo wypełniony formularz FAC-03 z wymienionymi w nim załącznikami.

Jednostka powinna przeprowadzić przegląd dokumentacji wdrożonego systemu zarządzania na zgodność z wymaganiami akredytacyjnymi (FAC-08).

Warunkiem ubiegania się o akredytację na certyfikację w danym programie certyfikacji, wymienionym w formularzu FAC-03, jest przeprowadzenie co najmniej jednego procesu certyfikacji w danym programie.

Ocena jednostki certyfikującej osoby w procesie akredytacji składa się z:

- **przeglądu dokumentacji;**
- **oceny na miejscu** tj. w siedzibie jednostki certyfikującej i we wszystkich jej oddziałach, filiach, itp. (o ile są) **w których prowadzona jest kluczowa działalność.** W procesach akredytacji PCA ocenia na miejscu system zarządzania jednostki oraz prowadzone procesy certyfikacji na podstawie zapisów z ich przebiegu i rozmów z prowadzącymi procesy.
- **obserwacji** egzaminów prowadzonych przez jednostkę. Obserwacje są prowadzone w zakresie każdego programu certyfikacji.

W wypadku istnienia lokalizacji PCA prowadzi obserwację wybranego egzaminu w danym programie certyfikacji z zachowaniem warunku obserwacji co najmniej jednego egzaminu organizowanego przez daną lokalizację.

3.3.3.2 Nadzór planowany i ponowna ocena

W nadzorze planowanym oraz przy ponownej ocenie, oprócz ocen na miejscu, PCA prowadzi obserwacje, które mogą dotyczyć egzaminów prowadzonych przez jednostkę, jak również posiedzeń Rady Zarządzającej bądź Komitetu Programowego.

W trakcie całego cyklu akredytacji, włącznie z ponowną oceną, PCA obserwuje w ramach każdego **akredytowanego** programu certyfikacji co najmniej jeden egzamin prowadzony przez jednostkę, przy czym podczas planowanego nadzoru jest obserwowany co najmniej jeden egzamin w danym cyklu akredytacji według każdego programu certyfikacji.

W nadzorze planowanym i w trakcie ponownej oceny PCA ocenia na miejscu system zarządzania jednostki oraz prowadzone przez nią procesy certyfikacji na podstawie zapisów z ich przebiegu, kierując się, w miarę możliwości, zasadą wyboru procesów spośród przeprowadzonych w okresie od poprzedniej oceny PCA.

W jednostkach certyfikujących posiadających lokalizacje, w których prowadzona jest kluczowa działalność, PCA prowadzi każdą ocenę w siedzibie oraz na próbie w wybranych lokalizacjach. Lokalizacje wybiera się losowo w ten sposób, żeby w trakcie cyklu akredytacji, włącznie z ponowną oceną:

- liczba ocenianych za każdym razem lokalizacji była możliwie taka sama;
- zostały ocenione wszystkie lokalizacje.

W trakcie całego cyklu akredytacji PCA prowadzi obserwacje egzaminów organizowanych przez wszystkie lokalizacje, z zachowaniem warunku obserwacji jednego egzaminu z danej lokalizacji i wybierając za każdym razem inny program certyfikacji lub inny skład Komisji Egzaminacyjnej do obserwacji.

3.3.3.3 Rozszerzanie zakresu akredytacji

Rozszerzenie zakresu akredytacji jednostki certyfikującej osoby dotyczy:

- nowego programu certyfikacji;
- nowego poziomu kompetencji i/lub kategorii osób jeśli to ma zastosowanie;
- **w przypadku badań nieniszczących - nowej metody, nowego sektora wyrobu lub nowego sektora przemysłowego.**

W przypadku, gdy jednostka posiada akredytację na dany program certyfikacji (np. certyfikacja spawaczy) i wnioskuje o rozszerzenie zakresu akredytacji na ten sam program certyfikacji dla innych poziomów i/lub kategorii osób, wówczas PCA dokonuje oceny na podstawie przeglądu dokumentacji dostarczonej przez jednostkę i dotyczącej, co najmniej:

- zmian w programie certyfikacji zatwierdzonych przez Komitet Programowy;
- decyzji o udzieleniu certyfikacji dla co najmniej jednej osoby według zmienionego programu certyfikacji oraz o danym poziomie i/lub kategorii osób.

W przypadku, gdy jednostka posiada akredytację na jeden program certyfikacji (np. spawaczy) i wnioskuje o rozszerzenie zakresu akredytacji na inny program certyfikacji (np. osób prowadzących badania nieniszczące), wówczas PCA dokonuje pełnej oceny kompetencji jednostki, w tym oceny na miejscu, obejmującej, między innymi:

- ocenę procesu wprowadzenia nowego programu certyfikacji do oferty jednostki;
- obserwację jej działalności, zgodnie z punktem 3.3.3.1.

3.3.3.4 Szczegółowe warunki zawieszania, cofania lub ograniczania akredytacji

Zawieszenie akredytacji w części zakresu, oprócz zasad określonych w dokumencie DA-01 następuje w przypadku utraty kompetencji jednostki do prowadzenia certyfikacji podmiotów według danego programu certyfikacji, bez względu na powód (np. utrata możliwości prowadzenia procesów certyfikacji zgodnie z posiadanym zakresem akredytacji).

Wznowienie akredytacji po zawieszeniu następuje po spełnieniu przez jednostkę, w wyznaczonym przez PCA terminie, warunków postawionych przy zawieszeniu oraz, jeśli to właściwe, po przedstawieniu dowodów na przeprowadzenie procesu certyfikacji w zawieszonyj części zakresu. W przeciwnym przypadku PCA ogranicza zakres akredytacji w zawieszonyj części.

Gdy w danym cyklu akredytacji jednostka nie przeprowadziła lub nie nadzorowała żadnego procesu certyfikacji osób w danym programie certyfikacji akredytacja w tym zakresie zostaje ograniczona z końcem tego cyklu akredytacji.

4 Dokumenty związane

Dokumentami związanymi z niniejszym dokumentem są dokumenty wymienione w punktach: 3.1.1, 3.2.1 i 3.3.1 oraz

DA-01 Opis systemu akredytacji

Polskie Normy oraz Przewodniki ISO/IEC dostępne są w Polskim Komitecie Normalizacyjnym (www.pkn.pl). Dokumenty EA i IAF w wersji oryginalnej dostępne są na stronach internetowych: EA: www.european-accrreditation.org, IAF: www.iaf.nu. Dokumenty PCA oraz tłumaczenia dokumentów EA i IAF dostępne są na stronie internetowej PCA www.pca.gov.pl. Dostęp do dokumentów PCA oraz EA i IAF jest bezpłatny.

5 Postanowienia końcowe

Niniejsze wydanie dokumentu zastępuje wydanie 4 z 15.01.2008 r. i obowiązuje od dnia opublikowania. Dokument został wprowadzony Komunikatem nr 84 z 9.09.2011 r. Istotne zmiany w odniesieniu do wydania 4. zostały oznaczone kolorem czerwonym.

6 Załączniki

Załącznik nr 1 Część A - Ogólny podział branżowy wyrobów; Część B - Szczegółowy podział branżowy wyrobów (publikowany osobno)

FAC-01 Załącznik do wniosku o akredytację jednostki certyfikującej wyroby

FAC-02 Załącznik do wniosku o akredytację jednostki certyfikującej systemu zarządzania

FAC-03 Załącznik do wniosku o akredytację dla jednostek certyfikujących osoby

FAC-06 Arkusz oceny jednostki certyfikującej systemu zarządzania według normy PN-EN ISO/IEC 17021:2007

FAC-07 Arkusz oceny jednostki certyfikującej wyroby według normy PN-EN 45011:2000 oraz IAF GD 5:2006

FAC-08 Arkusz oceny jednostki certyfikującej osoby według normy PN-EN ISO/IEC 17024:2004 oraz IAF GD 24:2009